onbelemmerd studeren

Slim studeren met dyslexie

Tips voor een goede start

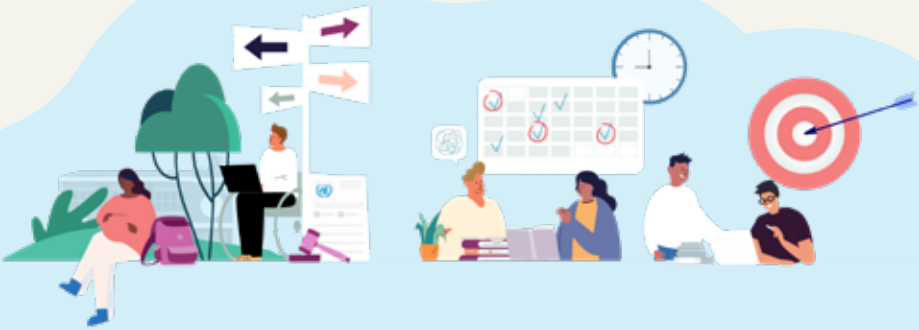

Studeren met dyslexie

Lezen, spellen en schrijven kunnen door dyslexie meer tijd en energie vragen. Gelukkig zijn er manieren om je studie beter te laten aansluiten bij hoe jij leert en werkt. In deze flyer vind je praktische tips die je daarbij kunnen helpen.

Jouw kwaliteiten

Iedereen heeft andere sterke kanten. Misschien herken je jezelf in één of meer van deze kwaliteiten. Ontdek welke jou helpen bij opdrachten, groepswerk, stage en toetsen.

- het grotere geheel overzien
- visueel of praktisch denken
- creatieve oplossingen bedenken
- verbanden leggen
- mondeling met anderen overleggen
- leren door te doen, uit te proberen en te ontdekken
- je eigen aanpak ontwikkelen.

Jouw uitdagingen

Sommige taken kunnen meer tijd, moeite of energie kosten. Door te herkennen waar je tegenaan loopt, kun je beter bepalen wat je nodig hebt. Dat zegt niets over hoe goed je de leerstof begrijpt. Soms helpen meer tijd, extra overzicht of een andere aanpak. Bekijk daarom niet alleen wat lastig is, maar vooral wat al goed werkt.

Je kunt bijvoorbeeld moeite hebben met:

- lange of onoverzichtelijke teksten
- veel opdrachten tegelijk
- korte deadlines
- onverwacht hardop voorlezen
- schriftelijke toetsen
- uitgebreide verslagen
- nieuwe digitale systemen
- vermoeidheid of stress
- veel nieuwe begrippen
- de benodigde tijd inschatten
- het onthouden van rijtjes woorden zonder samenhang
- vaktermen of namen snel te herinneren.

Structuur en consistentie

Een vaste structuur helpt om overzicht te houden. Gebruik daarom zo veel mogelijk dezelfde manier om informatie, opdrachten en afspraken te bewaren.

Je kunt bijvoorbeeld:
- Eén agenda of planner gebruiken.
- Vaste mappen maken per vak.
- Bestanden duidelijke namen geven.
- Opdrachten opdelen in kleine stappen.
- Werken met checklists.
- Vaste momenten plannen om je werk te controleren.
- Ook tijd plannen voor rust, gezond eten en sociale contacten.

Contacturen (zoals les, college of werkgroep)

Tijdens contacturen krijg je vaak veel informatie in korte tijd. Een duidelijke opbouw, schriftelijke uitleg en materiaal vooraf kunnen helpen. Bespreek met je docent wat jij nodig hebt.

Wat je aan je docent kunt vragen

- De presentatie vóór de les te delen.
- Instructies zowel mondeling als schriftelijk te geven.
- Voldoende leestijd tijdens de les.
- Opdrachten op één vaste plek te zetten.
- Moeilijke begrippen uit te leggen.
- Voorbeelden van goede uitwerkingen te geven.
- Het gebruik van een laptop toe te staan.
- Wijzigingen op tijd door te geven.
- Je niet onverwacht te laten voorlezen.

Wat je zelf kunt doen

- Bekijk de presentatie vooraf.
- Noteer vooraf welke vragen je hebt.
- Schrijf tijdens de les alleen de belangrijkste punten en kernwoorden op.
- Gebruik een laptop of opnamefunctie als dat mag.
- Vergelijk je aantekeningen met die van een medestudent.
- Praat over je studietaken met anderen. In de uitwisseling wordt vaak veel geleerd.
- Vul je aantekeningen kort na de les aan.
- Maak een korte samenvatting of mindmap.
- Zet nieuwe begrippen in een eigen woordenlijst.

Toetsen en examens

Toetsen kunnen extra belastend zijn door de hoeveelheid tekst, tijdsdruk en het schriftelijk formuleren van antwoorden. Een goede voorbereiding helpt je om tijdens een toets overzicht te houden en je kennis zo goed mogelijk te laten zien.

Structuur en duidelijkheid

- Bekijk vooraf welke toetsvorm je krijgt en waarop je wordt beoordeeld.
- Vraag welke ondersteuning je bij toetsen kunt krijgen.
- Vraag om een voorbeeldtoets als die beschikbaar is.
- Zoek niet teveel achter een vraag: soms is het antwoord eenvoudiger dan je denkt.
- Oefen met voorbeeldvragen.
- Lees eerst alle vragen globaal door.
- Bij open vragen eerst kernwoorden op kladpapier schrijven voordat je je antwoord uitwerkt.

- Bij open vragen controleren of je antwoord echt antwoord geeft op de vraag en niet te kort of te uitgebreid is.
- Bij meerkeuzevragen de vraag rustig lezen en belangrijke woorden markeren.
- Extra letten op woorden als niet, noem twee voorbeelden of leg uit waarom.
- Eerst alle vragen kort bekijken en beginnen met vragen die je goed begrijpt.
- Voldoende tijd bewaren om je antwoorden te controleren.
- Vraag om uitleg als een instructie niet duidelijk is.

Flexibiliteit en aanpassingen

- Mogelijke voorzieningen zijn:
- extra toetstijd
- extra voorbereidingstijd
- een rustige toetsruimte
- voorlees- of spraaksoftware
- een laptop
- aangepaste tekstweergave
- kladpapier
- een mondelinge toelichting
- spreiding van toetsen
- andere toetsvorm (geef zelf aan welke bij je past, bijvoorbeeld een mondeling examen, presentatie of demonstratie)

Welke voorzieningen mogelijk zijn, verschilt per opleiding en toets. Vraag op tijd aan wat voor jou mogelijk is. Waar je dat doet en hoe je dat aanpakt, lees je op onbelemmerdstuderen.nl.

Zelfstandige studietaken

Zelf plannen en opdrachten maken, vraagt veel overzicht. Met structuur en passende hulpmiddelen houd je grip op je studie.

Structuur en overzicht

- Verzamel taken en deadlines in één planning.
- Deel grote opdrachten op in kleine stappen.
- Plan terug vanaf de deadline.
- Reserveer tijd voor lezen en schrijven en controleren.
- Maak gebruik van AI voor de controle van spelling en zinsbouw.
- Maak gebruik van voorleessoftware als lezen te veel tijd kost.
- Bepaal wat je eerst moet doen.
- Begin met de belangrijkste of lastigste taak.
- Gebruik een stappenplan of checklist.
- Werk op een rustige plek.
- Houd, indien mogelijk, ruimte voor onverwachte vertraging.
- Werk samen met anderen.

Samenwerking en ondersteuning

- Spreek af met de docent wanneer je vragen kunt stellen.
- Plan voortgangsgesprekken bij grote opdrachten.
- Vraag op tijd of je de opdracht goed begrijpt.
- Laat je tekst nalezen door iemand anders.
- Vraag eerst feedback op inhoud en structuur.
- Werk samen met een studiemaatje.
- Gebruik lees- en schrijfhulpmiddelen die bij jou passen, (bijvoorbeeld: teksten laten voorlezen of dicteer je tekst). Test wat voor jou werkt.
- Vraag studiebegeleiding als plannen lastig blijft.

Stage

Een stage vraagt vaak om snel lezen, schrijven en het onthouden van instructies. Goede afspraken kunnen helpen om problemen te voorkomen.

Voorbereiding

- Zoek een stageplek die bij jou past.
- Vraag wie jouw vaste aanspreekpunt is.
- Bedenk wat je over dyslexie wilt vertellen.
- Bespreek welke taken lastig kunnen zijn.
- Gebruik op je stage ook wat tijdens je studie goed werkt, bijvoorbeeld schema's of voorleessoftware.
- Kies een werkwijze die bij jou past. Je hoeft het niet hetzelfde te doen als anderen.
- Bespreek welke ondersteuning je nodig hebt.
- Maak afspraken over verslagen en deadlines.
- Check welke hulpmiddelen je mag gebruiken.

Tijdens

- Vraag om mondelinge én schriftelijke instructies.
- Herhaal belangrijke afspraken in je eigen woorden.
- Noteer of spreek taken en prioriteiten meteen in op je telefoon.
- Plan vaste begeleidingsmomenten.
- Begin op tijd met je verslagen.
- Vraag om uitleg als iets niet duidelijk is.
- Gebruik de afgesproken hulpmiddelen.
- Bespreek problemen op tijd.

Na afloop

- Bespreek wat goed en minder goed ging.
- Noteer bruikbare afspraken en hulpmiddelen.
- Vraag gerichte feedback op je ontwikkeling.
- Neem mee wat werkt naar een volgende stage.

Afstuderen

Afstuderen vraagt gedurende langere tijd veel planning, lees- en schrijfwerk. Een duidelijke aanpak en regelmatige begeleiding helpen je om overzicht te houden.

Voorbereiding

- Bekijk de eisen en beoordelingscriteria.
- Maak een planning met tussenstappen.
- Plan vaste begeleidingsmomenten.
- Bespreek welke hulpmiddelen zijn toegestaan.
- Vraag voorbeelden van eindproducten.
- Maak afspraken over het laten nalezen.
- Bespreek op tijd of je extra tijd nodig hebt.

Tijdens

- Houd je bronnen vanaf het begin bij.
- Maak een schema of mindmaps met alle onderdelen van je scriptie. Zo houd je overzicht, welke volgorde je ook kiest.
- Vraag eerst feedback op inhoud en structuur.
- Gebruik duidelijke koppen en een inhoudsopgave.
- Verwerk feedback stap voor stap.
- Plan tijd voor taalcontrole.
- Houd je voortgang en energie in de gaten.

Na afloop

- Controleer of alle onderdelen, bronnen en bijlagen compleet zijn.
- Laat je document nalezen als dat mag.
- Gebruik voorleessoftware voor de eindcontrole.
- Plan voldoende tijd voor het inleveren.
- Bespreek wat je hebt geleerd over jouw aanpak.

Hulp inschakelen

Je hoeft niet alles alleen te regelen. Vraag op tijd hulp, zeker voor toetsen, stage en afstuderen.
Vraag bij je onderwijsinstelling:

- welke ondersteuning mogelijk is
- hoe je aanpassingen aanvraagt
- wanneer je dit moet regelen
- welke informatie nodig is
- voor welke toetsen en opdrachten de afspraken gelden.
- wanneer de afspraken worden geëvalueerd.

Wat jou helpt, kan tijdens je studie veranderen. Bespreek daarom regelmatig of de afspraken nog goed werken. Goede ondersteuning helpt je om te laten zien wat je weet en kunt.

onbelemmerd studeren

Check jouw mogelijkheden op **www.onbelemmerdstuderen.nl**

Ontdek wat jou kan helpen!

Vind tips, hulpmiddelen en informatie over ondersteuning en voorzieningen.
Lees ervaringen van andere studenten en ontdek waar je terechtkunt voor hulp.

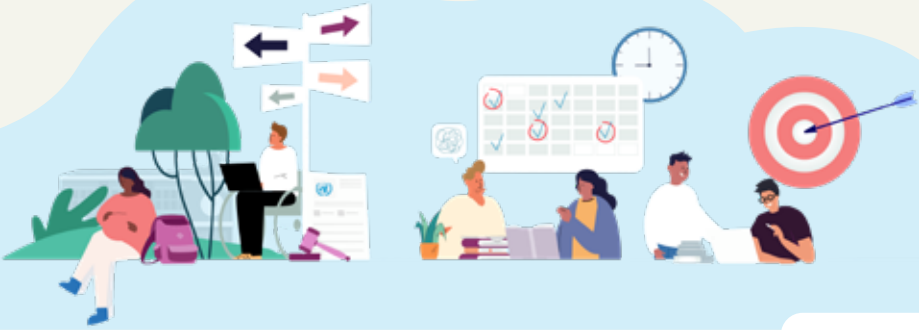

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

ECIO Leren zonder belemmering